

פרוטוקול מס' 149

מישיבת ועדת החינוך והתרבות  
יום ב', כח' בתמוז תשל"ב - 10.7.1972, שעה 11.00.

ב כ ח ו :

חברי הועדה:

א. רימלט - היו"ר  
מ. בן-פורת  
מ. ידיד  
ש. לוין  
א. רזיאל-נאור  
ב. שחור

מוזמנים:

א. ידלין - סגן שר החינוך והתרבות  
חה"כ י.ה. קלינגהופר  
ר. סטנר - היועצת המשפטית של משרד  
החינוך והתרבות  
ע. סבט - משרד המשפטים  
י. מיוחס - משרד החינוך  
ד. זמרון - משרד החינוך  
י. ברקאי - הסתדרות הצופים  
י. יוגב - הסתדרות הצופים

מזכירת הועדה: ד. פלר

רשמה: מ. כהן

סדר-היום:

חוק לביטול פקודת הצופות, 1946, ופקודת הצופים, 1947, תשל"ב-1972 - הצעת חוק של חה"כ י.ה. קלינגהופר.

הסכסוך הרפרטוארי בין האופרה הישראלית והתזמורת הפילהרמונית.

777

(נתקבל כ- 17.7.72)

10.7.1972

חוק לביטול פקודת הצופות, 1946, ופקודת הצופים, 1947, תשל"ב-1972  
(הצעת חוק של חברי הכנסת יצחק ה. קלינגהופר)

היו"ר א. רימלט:

אני פותח את ישיבת הוועדה.

אני מקדם בברכה את המציע, חבר הכנסת פרופ' קלינגהופר; את מר יהודה ברקאי, יו"ר הפדרציה של התאחדות הצופים והצופות, ומר יוגב, מרכז הסתדרות הצופים.

כמו כן אני מקדם בברכה את מר מיוחס. הואיל והוא פרש לגימלאות לאחר עבודה של שנים רבות ואחרי קשר הדוק עם ועדת החינוך, בולבו מאחלים לו בהזדמנות זו שימצא עיסוקים מעניינים ואינטלקטואליים, שלא ישתעמם בשנים המרוכות שעוד עומדות לפניו.

אני מבקש את חבר הכנסת קלינגהופר

להציג את הצעתו ולהסבירה.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע לבטל את פקודת הצופות המנדטורית, מ-1946, ואת פקודת הצופים המנדטורית, מ-1947, שציקרון לקבוע שהצופים והצופות בארץ-ישראל, היום ישראל, יתאגדו ויאורגנו בדרך אחת בלבד, והיא על פי רויאל צ'רטרס, כתבי המלך הבריטי, ולפי תקנונים בריטיים המפורטים בשני החוקים האלה. יש התייחסות, קביעת זיקה הדוקה מאד לרויאל צ'רטרס ולתקנונים, שהם כל כולם בריטיים מלכותיים. אני חושב שאין זה נאה, מטעמים אופטיים, מטעמים של האלגנציה של החקיקה, של החרות בספר החוקים של מדינת ישראל העצמאית, שדברים כאלה יישאו בתוקף, אפילו מבחינה פורמלית גרידא. על כן באה הצעתי למחוק אותם, מה גם שלא משתמשים בחוקים אלה.

הצופים מאוגדים בארץ לא לפי החוקים האלה. בכנסת הששית הגשתי שאילתה לשר החינוך, והתשובה שקיבלתי מפי סגנו היתה שהצופים מאורגנים כאגודות עותומניות שגרשמה אצל הממונה על מחוז תל-אביב בשבוע מסויימת. ובכן ממילא לא נזקקים לחוקים אלה. הייתי אומר שבעצם הצורה הזאת של התאגדות, שלפיה פעלו, היא בלתי חוקית, כל זמן שאנחנו מקיימים את תוקפם של שני חוקים אלה. כי החוקים המנדטוריים קובעים רק דרך אחת להתאגדות הצופים. זה מצב לא יפה שהצופים שלנו נזקקו לדרך הזאת, וזה מטעמים מובנים. מבחינה פוליטית אני מחייב את זה שהם לא רצו להזדקק לפקודות אלה, שיונקות כל כולן מהרויאל צ'רטרס. אבל מאידך זה מצב לא חוקי. אני מפרש את שני החוקים המנדטוריים האלה - ואני חושב שקשה למצוא פירוש אחר - כך שהם רצו לקבוע דרך יחידה ובלעדית להתארגנות הצופים, ולא להוסיף על האפשרויות הקיימות בדבר התאגדות בדרך כלל עוד אחת, ושאחר כך תהיה אופציה באיזו דרך ניתן ללכת.

כדי ליצור מצב חוקי חלק, שגם יסיר

את הספק שמא הצופים אצלנו מאורגנים באופן בלתי חוקי, אני מציע לבטל את שתי הפקודות.

הגשתי את ההצעה הזאת עוד בקדנציה הקודמת. פה אין מקום להסתיר עובדות שבעצם שייכות לענין. היתה אלי פניה מהנהגת הצופים. באו המזכיר דאז ומר אלי זוהר, היועץ המשפטי שלהם. היו בפיהם איזה חששות לגבי אפשרות שאנשי מיעוט יוכלו לנצל לרעה את המתכונות של לבוש וסמלים וכיו"ב, החללות על הצופים לפי שתי הפקודות, ואם יעשו דבר כזה - וזה לא רצוי - אז אפשר יהיה להענישם לפי פקודות אלה. אינני חושב שזה נכון. אני חושב ששום בית-משפט לא ירשיע במקרה כזה. זה ודאי ייתקל בביקורת ציבורית חריפה ביותר, שבעוד שלי הודים מרשים את הדבר, הרי למיעוט אין מרשים אותו, ואפילו אם יש איזה שוני בלבוש. אני גם חושב שמבחינה משפטית שהורה שתי הפקודות אינן יכולות לשמש בסיס לענישה, כל זמן שלא התארגנו צופים על פי שתי פקודות אלה. כי סעיפי העונשין באים רק להבטיח שמירה והגנה על משהו שקיים הלכה למעשה, ולא לקבוע איזה איסורים תיאורטיים. גם כמשפטן אני חושב ששני חוקים אלה אינם יכולים לשמש יסוד לענישה, כל זמן שלא הוקמו ארגון צופים וצופות על פיהם. כי אז אין על מה להגן. קשה לתאר ששופט בדיעבד יפסוק אחרת.

א. ידלין:

אני מצטרף לדברי הברכה של היושב-ראש למר מיוחס. מר מיוחס הוא שם דבר במערכת החינוך, ומעמודי התווך של החינוך המשלים במדינה. אני מניח שעוד נדאג שהוא יעסוק לא רק בעניינים אינטלקטואליים, אלא גם באיזה סוגיות של מעשה, בשנים הבאות שיהיה בפנסיה.

ועתה לנושא העומד על סדר היום. מעל דוכן הכנסת לא התנגדתי להעברת הצעת החוק לביטול פקודת הצופות והצופים של חבר הכנסת קלינגהופר לוועדת החינוך, משום שידעתי שיש צורך בבירור סוגיות משפטיות שיכולות להיות לגביהן דעות לכאן ולכאן, וכאשר דיברתי בשם משרד החינוך והתרבות לא התיימרתי לפסוק בסוגיות המשפטיות. אני אישית גם אינני מתמצא עד כדי כך שאראה את עצמי מסוגל לפסוק הלכה. אבל נתתי ביטוי בדברי למשמעות הציבורית, אולי המדאיגה, מבחינת הסתדרות הצופים והצופות בישראל, לצעד כזה של ביטול פקודות קיימות, מבלי להחליף אותן בעת ובעונה אחת בחוק צופים ישראלי. ויש לי חשש שביטול הפקודות מבחינת משמעותו הציבורית, לא יהיה הפגנה של עצמאות מדינת ישראל וניתוק הקשרים האחרונים שעוד שרדו מהמורשת המנדטורית. אני חשתי למשמעות ציבורית אחרת מבחינת הסתדרות הצופים, משמעות שפוגעת במעמדה.

אני אומר שכל עוד אין חוק שמסדיר

את מעמדה של תנועת הצופים בישראל, אינני רואה סיבה מיוחדת לבטל את הפקודות. כי הביטול ודאי לא יתרום לקידומה של התנועה, אבל הוא בהחלט עלול להתפרש כפגיעה במעמדה. נכון שלא היה הד ציבורי מרחיק לכת ליוזמה זו, אבל אנחנו מניחים שכל מה שנעשה בכנסת הוא גלוי וידוע, ואני חושש לאי-הבנה.

למשרד החינוך יש עניין במעמד מיוחד

של תנועת הצופים. זוהי תנועה שנמצאת תחת חסותו של משרד החינוך. זוהי תנועה שהמוסד הראשי שלה מורכב פריטטית מנציגי משרד החינוך ומנציגים נבחרים על-ידי מוסדות התנועה, כאשר נשיא תנועת הצופים הוא איש משרד החינוך והתרבות. בדרך כלל זהו המנהל הכללי. בקדנציה האחרונה, בגלל סיבות היסטוריות ביוגרפיות, אני נטלתי על עצמי את התפקיד, כבוגר הצופים, במקום המנהל הכללי. אבל אני מניח שעם התפטרותי מתפקידי כסגן שר החינוך, בעוד שבוע בערך, אתפטר גם מהתפקיד של נשיאות הצופים, ואז אולי מנכ"ל המשרד יקבל עליו את התפקיד.

כך שזוהי תנועה שקשובה לעמדת משרד

החינוך, משתפת פעולה עם בתי-הספר, וגם מקור המימון העיקרי שלה הוא תקציב הממשלה. כל זעזוע באיזה שהוא בסיס משפטי שקיים לתנועה, עלול רק להתפרש כפגיעה במעמדה.

אני פודה, יכול להיות שפקודות אלה

גם לא הועילו לנייהול ענייניה של תנועת הצופים, ויכול להיות שחבר הכנסת קלינגהופר צודק שהתנועה לא קיימת על בסיס הפקודות האלה, אלא על בסיס החוק העותומני. אינני יכול לפסוק. יכול להיות שמבחינה זו אין משמעות משפטית לפקודות. אבל אני מדבר רק על הצד הציבורי, והוא שמדאיג אותי. על כל פנים הנהגת הצופים טענה שאם כי הפקודות מדברות על איגוד שנוצר ב-1922, הרי לפי חוק המעבר אפשר לראותן כחלות על הצופים הישראליים. ואם הפירוש המשפטי הזה הוא נכון, הרי שיש בפקודות הללו בין היתר גם סעיפים שמגינים על תלבושת הצופה וסמליו. נאמר גם מדוע אנחנו צריכים להגן, גם מסיבות אחרות, לא רק מסיבות של הצופים, על סמלים ומדים אלה.

היות ויש פה בעיה משפטית, הסכמתי

שהעניין יעבור לוועדה. לדעתי הוועדה צריכה לשקול גם את האספקט הציבורי וגם את האספקט המשפטי, ולפסוק.

האם לא חשבתם שיש צורך בחוק ישראלי?

מ. ידלין:

אני נוטה לזה. אבל ההליכים החקיקתיים הם ארוכים. ראייתי שזה יקח זמן.

א. ידלין:

אבל אני מציע שהוועדה תפסוק בעניין זה.

היו"ר א. רימלט:

אני רוצה להציג שאלה היפותטיות:  
האם זה אפשרי שהועדה תקבל את התיקון ותקבע שתיקון החוק ייכנס לתוקף כעבור כך וכך חודשים, ותוך הזמן הזה לחוק חוק צופים ישראלי, שאיננו דבר שנוי במחלוקות גדולות.

י. מיוחס:

קודם כל אני רוצה להודות על דברי הברכה של יושב-ראש הועדה וסגן השר לרגל פרישתי. ועדת החינוך היתה באמת אחד המוסדות שהייתי קשור בהם מאד. היו תקופות שהייתי מופיע כאן מדי שנה כדי לדווח על התפתחות הדברים. אפשר ללמוד על ההיסטוריה של החינוך המשלים לפי הדו"חות שנמסרו בוועדה.

אני משתתף בישיבה זו השתתפות אחרונה. סמלי הוא שהתפקיד הראשון שהוטל עלי במחלקה לחינוך של הועד הלאומי, כאשר התמניתי לתפקידי כמדריך בועד ב-1935, היה שיפול בעניני הצופים שקיבלו אז את המעמד שמר ידלין סיפר עליו, של תנועת חסות. תפקידי היה לתת תוכן, לגבש את המשמעות הזאת תחת חסותה של המחלקה לחינוך בועד הלאומי. והיום אני משתתף בישיבה בה דנים באותו נושא.

לגבי הנושא שלפנינו - כששמעתי על הצעת חבר הכנסת קלינגהופר, שאלתי את עצמי מה באמת מעיק עליו, למה צריך לעשות את השינוי הזה. היועצת המשפטית של משרדנו הסבירה לי שיש כאן רצון לסלק את כל השרידיים של תקופת המנדט, ולבסס את הדברים על החוקים החדשים של מדינת ישראל. היום חבר הכנסת קלינגהופר נתן הסבר נוסף, שגם מבחינה משפטית אין משמעות לתחיקה הזאת, לכן הוא מבין שכדאי לבטלה.

אני רוצה להביא לשיקול דעתכם שני דברים שקשורים עם ענין הפקודות האלה. התחיקה הזאת נעשתה כהגנה על המעמד המיוחד של הצופים בתקופת המנדט בארץ-ישראל. זו היתה תקופת המחתרת, תקופת ההתקוממות, המרד הערבי הגדול, ובהתארגנות מחתרתית השתמשו צעירים ערבים בתלבושת צופים והופיעו בפעולות מחתרת שונות. הפקודה הזאת באה למעשה להגן על שוהר התלבושת והסמלים הצופיים, שאין להשתמש בהם למטרות פסולות כאלה. כלומר, מבחינה יהודית זו היתה תכלית שוהרה, טובה.

היו"ר א. רימלט:

אבל הדבר איננו רלבנטי היום.

י. מיוחס:

יכול להיות שהאנגלים יעריכו את הקשר שלנו עם הסתדרות הצופים האנגלית, ואת הגישה והנכונות לשמור על החוק הזה כהערכה לשמירה שלהם על שוהר המטרות של הצופיות גם בתקופות של משבר. זה צימוק אחד שהייתי רוצה שועדת החינוך תשקול.

יש צימוק שני. חבר הכנסת קלינגהופר הזכיר את הרואל צ'רטר. באמת פקודת הצופים באנגליה בנויה על הרואל צ'רטר, הפרלמנט הבריטי אישר את זה, ומכאן הצופיות האנגלית שואבת את מעמדה. אם כך, הרי זה גם כן טעם לחיוב. כי הצופיות העברית מתבססת על עקרונות כלליים של הצופיות האנגלית, כפי שיסד אותם מייסד הצופיות. היינו יש בצופיות יסודות אובייקטיביים שמוכרים על-ידי כל ארגוני הצופים בעולם, והפקודה הזאת באה להגן עליהם. גם זו סיבה שלא נסלק אותם.

הייתי אומר שאם יש איזון התייחסות להסתדרות הצופים של היום לנושא הזה, זוהי התייחסות סמלית, היסטורית.

היו"ר א. רימלט:

האם אי אפשר לעשות זאת בחוק ישראלי?

י. מיוחס:

אין להשאיר חלק ריק. אם בד בבד עם קבלת החלטה על ביטול החוק הזה תתקבל החלטה על חקיקת חוק צופים במדינת ישראל, אז אין לנו התנגדות משמעותית לביטול. הייתי באמת רוצה שיהיה פעם חוק חינוך משלים, מטיף יותר, שחוק הצופים אולי יהיה חלק ממנו.

10.7.1972

מ. בן-פורת:

מה הבסיס המשפטי שתנועת הצופים פועלת לפיו היום? האם היא מזדקקת

לפקודה זו באיזה שהוא סעיף?

י.ה. קלינגהופר:

זו אגודה עותומנית לפי החוק התורכי.

ר. סטנר:

אני אישית אינני רואה את התועלת המשפטית שיש בפקודות המנדטוריות.

ע. סבט:

אני חושב שבהצעת חבר הכנסת קלינגהופר יש שני אספקטים. האחד - אספקט יותר מדיני-אסתטי; הוא איננו רוצה שבחקיקה שלנו תהיינה פקודות המסתמכות על הצ'רטר האנגלי במפורש. וכשם שאנחנו מבטלים את החוקים הבריטיים בזה אחר זה, הוא רוצה לבטל גם את שתי הפקודות האלה. זה צד מדיני, מוצדק ביותר, וחבל שאין לנו חוק צופים ישראלי שיקבע איזה צ'רטר ישראלי לגבי תנועת הצופים. ייתכן שאפשר לבוא לעזרת תנועת הצופים לאו דוקא על-ידי חוק צופים מקיף; אפשר להסתמך אולי, תוך כדי שינויים קלים, על הצעות חוקים שהוגשו לכנסת, שעוד לא זכו לדיון. אני מתכוון לחוק הגנת סמלים. החוק קובע בסעיף הראשון: שר הפנים רשאי בצו לקבוע כי תינתן הגנה לסמל או לדגל פלונגי של גוף או שירות ממלכתי ישראלי. ובסוף נאמר: גוף ציבורי בינלאומי. אינני יודע אם תנועת הצופים היא גוף ציבורי בינלאומי. על כל פנים, אם רוצים ללכת לקראת הצופים על בסיס של חוק ישראלי, יש כאן דרך מסויימת.

האספקט השני הוא האם הפקודות האלה

מועילות ומה הן קובעות. העיקר הוא - ועל זה מסתמכים ראשי התנועה הזאת כשהם רוצים שלא לבטל את הפקודות - שכתוב: לא יותר לשום אדם... בפומבי כל מדים, שלט וכו'.

עלי לומר שגם במסגרת המשפטים יש לנו

היסוסים לגבי השאלה אם הפקודה הזאת עשויה להועיל לתנועת הצופים או לא. יש אומרים שמדובר בסמלים אנגליים, ולפי פקודת סדרי השלטון והמשפט, החוק שהיה חל בזמן שחרור המדינה, לרבות שתי פקודות אלה, ימשיך לחול בשינויים המחוייבים. יש אחרים הטוענים שבכל זאת פקודות אלה עשויות להועיל ולשמור על סמלים ועל אונציפורמיזם של תנועת הצופים. וכל זה למה? כי לא חשוב איך ינהגו בתי-המשפט ומה יפסקו אם תובא בפניהם בעיה כזאת. אבל בסוף הפקודה יש סעיף בו נאמר: כל אדם המפר... אשם בעבירה וכו'.

נאמר כאן שלמעשה תנועת הצופים

הישראלית היא אגודה עותומנית, אבל היא מסונפת בצורה כלשהי לתנועה עולמית, שמרכזת באנגליה, ואם אנחנו קובעים שהסמלים והמדים של התנועה האנגלית זהים לאלה הנהוגים כאן, בזה אנחנו מגינים גם על הסמלים של הצופים הישראליים. זו דעה של אחדים במשרד. דעה אחרת היא דעתה של הגב' סטנר, שהדברים האלה אינם מועילים לצופים הישראליים.

ב. שחור:

אני רוצה לשאול כמה מתבטאת עכשיו העזרה המיוחדת לתנועת הצופים בישראל?

י. ברקאי:

אילו החוק הזה לא היה קיים, אני לא הייתי מיעץ עכשיו לחוקק חוק דוגמתו. הוא מיושן ולא מתאים, ובהחלט יש מקום לחוקק חוק ישראלי גאור, מכובד, המתאים לרוח הדמוקרטיה הישראלית וגישתה לחינוך בוער וכו'. ואני אברך על כל יוזמה בנושא זה. יכול להיות שהיוזמה צריכה לצאת דוקא משורותינו.

אבל לא כך המצב. המצב הוא שקיימת

פקודה, שאם כי היא לא ברורה, והיא לא הועמדה עדיין אף פעם במבחן משפטי של איזה שהן ערכאות, ידוע בציבור - בפרט בציבור שנושא ונותן עם תנועות הנוער - שיש חוק. ותנועת הצופים, קיומה והשמירה על מהותה המיוחדת, מעוגנת באיזה חוק. אף אחד אינו יודע בדיוק מה זה, מה כתוב שם, ומה יקרה אם יפרו אותו או יעשו משהו. זו נקודה חשובה.

בפיקסטיקה שלנו, של השנים האחרונות, מאז קום המדינה, היו לנו מקרים שהחלו לבלבל ניצנים של מתבדלים, של ארגוני צופים, בעיקר בקרב המיעוטים, שאמרו להם: היוזרו, יש חוק. הם גבהלו ונסוגו. היו מקרים, כפרט של חוגים לאומניים, שאף אחד מהיושבים כאן אינו מעוניין לספח אותם ולעזור להם - שרצו להקים ארגוני צופים משלהם. אנחנו זוכרים את הנג'אדה מתקופת שרם המדינה. הם השתמשו בכדי הצופים ככיסוי לפעילות שלהם. גם ארגונים שלנו, ההגנה, אצ"ל ולח"י, השתמשו בתלבושת הצופים ככיסוי לפעולותיהם. זה היה נוח כלפי השליט הבריטי. כעת זה עלול להיות נוח כלפי מי שרצו בכך. אנחנו עוצרים כל התחלה של פעולה כזאת.

זאת ועוד: לא השתמשנו בפקודה זו וראף לא תבענו מישהו למשפט על פי פקודה זו. אבל היא משמשת אמצעי הרתעה יעיל מאד.

הזכירו כאן את העניין הבינלאומי. ארגון הצופים הישראלי חבר בשני ארגונים בינלאומיים של הצופים והצופות. אנחנו תופסים שם יותר ויותר עמדה בולטת. זה לא כל כך קל. זה מועדון די סגור. יש לנו מה לתרום. חברים בו ארגוני צופים מהרבה מאד מדינות בעולם. בתחום הבינלאומי אנחנו נסבול בעניין זה אם פתאום יתברר שבוסל משהו. מיד תעלה השאלה: למה זה בוסל? וזה מיד יעורר חשד.

היו"ר א. רימלט:  
האם אתה חושב שהקהילה הבינלאומית תקבל מיד דיווח על כך?

י. ברקאי:  
בעניין זה - ודאי.

א. רזיאל-נאור:  
מה הקושי להגיד שזה הוחלף בחוק ישראלי?

י. ברקאי:  
הלוראי ויהיה חוק ישראלי. אנחנו מבקשים את ועדת החינוך שתיזום או תעזור לנו ליזום חקיקת חוק ישראלי. אבל תבטלו את הפקודות הקיימות לפני שיחוק חוק ישראלי. כשיהיה חוק צופים ישראלי - נדחק הצדה את החוק הישן. אבל אינני מציע לעשות זאת לפני כן. הביטול יגרם לנו נזק.

מ. בן-פורת:  
איך אתם יכולים להוכיח היום את הזיקה של הצופים לפקודה הזאת?

י. ברקאי:  
אם יבוא מורה ערבי לאומני ויגיד לי שהוא רוצה להגיד ג'וד צופים ערבי, אסרב לו. אבל כשאתה שואל אותי אני אומר: הזיקה שלנו לחוק הזה אומרת שיש הגנה של החוק הישראלי על מעשיה של תנועת הצופים. הפקודה הזאת מגינה עלינו בכמה דברים חשובים: מדים, תלבושת, מסגרת, סמלים.

י. ה. קלינגהופר:  
האם הצופים שלנו לבושים לפי המתכונת הזאת, לפי הרזיאל צ'רטר והתקנון?

י. ברקאי:  
דה-פקטו, בכל מה שאנחנו עושים, אנחנו נשענים על החוק הזה שמגן עלינו. התאחדות הצופים והצופות בישראל מורכבת היום מכ-40 אלף צופים וצופות, מהם כ-8,000-9,000 צופים ערבים, מוסלמים, דרוזים, נוצרים ואחרים. זה דבר די מסובך מבחינת ניהול. הרעש שביטול זה יעורר יגרם לנו נזק. אנו מבקשים שלא תבטלו דבר קיים, בלי להביא במקומו דבר מתאים.

א. רזיאל-נאור:  
אם יוחק חוק ישראלי, האם יהיה קושי לכלול בו את הסתדרות הצופים הערביות, הדרוזיות וכו'. אני מניחה שלא. זה יהיה חוק ארצי שיכלול את כל איגודי הצופים לסוגיהם. הכל תלוי בניסוח.

אני מבינה היטב את המגמות שהנחו את חבר הכנסת קלינגהופר בהצעת החוק שלו. מדינת ישראל נכנסת כבר לשנת ה-25 לקיומה העצמאי, ותנועת הנוער היחידה במדינה שיש לה חסות של משרד החינוך, מטעמים היסטוריים, התנועה היחידה שבה קרובה ללבנו של משרד

החינוך - קיימת מכוון פקודת המלך ומתקיימת כאגודה עותומנית לפי החוק התורכי. זה ממש אבסורד. אפשר להרחיק לכת ולומר כנגד זה שדוקא התנועה שקמה למרוד כנגד השלטון הזה, עד היום קיימת מכוון חוק כזה. הדברים מגיעים עד אבסורד. נאמר כאן שהיה לזה ערך בשנת 1936, כשהיה המרד הערבי הגדול. אני ידעתי תמיד שזאת היתה מהומה גדולה, לא מרד.

לעצם העניין - אני חושבת שצריך לבטל את הפקודות המיושנות הללו. אני מסכימה בהחלט שצריך ליזום חוק ישראלי שיתאים לקיום תנועת הצופים, ואיני רואה שום סיבה מדוע זה צריך לנתק את הקשר מהאגוד הבינלאומי. אני סבורה שחשוב דוקא להיות מאוגדים באיזה גוף בינלאומי, משום כל ההשפעות וההשלכות החברתיות והמדיניות. כל פורום בינלאומי חשוב לנו. אבל איני רואה שום חומרה בדבר אם הפקודות הללו יבוטלו כצעד ראשון לקראת חקיקת חוק ישראלי.

הייתי ממליצה שהועדה באמת תראה את זה כך, שהיא תקבל את הצעת החוק של חבר הכנסת קלינגהופר בתור קריאה טרומית, ותמליץ בפני הממשלה ליזום בהקדם חוק פתאים לנושא הזה.

היו"ר א. רימלט: אני רוצה להציע שנקבל את הצעת חבר הכנסת קלינגהופר, אלא נקבע שהחוק הזה ייכנס לתוקפו כעבור כך וכך חודשים. זה יאפשר למשרד החינוך והתרבות להזדרז ולהציע חוק ישראלי, כדי שלא ייווצר חלל ריק. לולא חבר הכנסת קלינגהופר היה מביא את הצעתו, היו עוברות עוד שנים עד שהיינו מגלים שתנועת הצוער הנמצאת בחסות משרד החינוך והתרבות, מתקיימת ומוגנת על סמך דבר המלך. אני חושב שזה אבסורד.

אני מתחשב בדעות שהובעו כאן מטעם נציגי תנועת הצופים. הם זקוקים להגנה על הסמל וכו', לייחודיות, אבל לא על סמך חוק זה.

איני מעז להציע לחבר הכנסת קלינגהופר להציע חוק צופים ישראלי, אין לי סמכות כזאת. אבל לו היה מקבל על עצמו להציע חוק כזה, לבטח זה היה נעשה לפני שיוצא חוק כזה על-ידי הממשלה. ואז אני מתאר לי מצב כזה, שהועדה מביאה לקריאה ראשונה את הצעת החוק הזאת של חבר הכנסת קלינגהופר יחד עם הקריאה הטרומית של חוק צופים ישראלי.

רציתי להביע את דעתי ביחס לסיכום. כי לא נוכל להגיד שלא ידענו. להשאיר את הדבר כפי שהוא לאחר שזה נתגלה, אני חושב שזה לא טוב.

א. ידלין: אני רוצה להציע לוועדה שתי אפשרויות לפתרון, בעקבות דברי היושב-ראש. האפשרות האחת, שאיני יודע אם היא אפשרית בעקבות יוזמת חבר הכנסת קלינגהופר, אבל היא פותרת את הדבר שמעיק עלינו, היא שאנחנו נתקן את הפקודה, ונגיד: התאגדות משמעותה התאחדות הצופים בישראל שגרשמה לפי חוק האגודה העותומנית. ואז אנחנו נפרדים מהרזיאל צ'רטר.

היו"ר א. רימלט: איני יודע אם אנחנו יכולים לעשות זאת, כי זה נושא חדש.

ה. קלינגהופר: אם איש לא יטען נושא חדש, זה יכול להתקבל.

א. ידלין: אם איש לא יטען שזה נושא חדש, אני בעד תיקון זה כפתרון עד לחקיקת החוק הישראלי.

א. רזיאל-נאור: מה הקושי לחוקק חוק ישראלי?

א. ידלין: יש לצופים מעמד מיוחד. אבל זאת איננה תנועה יחידה בארץ. יש הבדל אם זו מדיניות שיש עליה הסכמה כללית, או שקובעים את זה בחוק. אז אני מוכן להתחשב בתנועות אחרות, ולהגיד: איני מסמך את זה בחוק. איני רוצה שחוק הצופים יתקבל שלא בקונצנזוס של כל הכנסת. היום אנחנו חיים

10.7.1972 - א. ידלין

באזירה טובה, בהבנה של כולם שיש מעמד לצופים. כשמחלקים את התקציב, כולם יודעים שלצופים יש עדיפות. הם מקבלים שליט, והשאר מתחלק לכל תנועות הנוער האחרות לפי גולגולת. יוזמה לחקיקה יכולה להיתקל במכשולים, ויכול להיות שזה יקח זמן.

אפשרות שניה היא: אם לא נתקן את הפקודה - שתלכד חבורה של חברי כנסת, או שחבר הכנסת קלינגהופר רוצה שזאת תהיה זכות יחיד שלו, ומגיישים הצעת חוק פרטית. ואז יכול להיות מהלך כזה, שפקודת הביטול תביעה לכנסת יחד עם הקריאה הטרומית של הצעת החוק הפרטית של חברי הכנסת. זה גם כן מוצא.

ובכן אלו שתי ההצעות שלי, או שנתקן בפקודה מה שמעוות ההתאחדות, או שניזום כוועדה מהלך מקביל של ביטול הפקודה והצעת חוק פרטית של חברי כנסת.

ש. לוי:  
אני רוצה לשאול את חבר הכנסת קלינגהופר מדוע באמת אינו יוזם הצעת חוק פרטית. מדוע הוא יוזם הצעת חוק שלילית, לביטול הפקודה, ולא הצעת חוק חיובית?

י.ה. קלינגהופר:  
אתחיל משאלתו של חבר הכנסת לוי. לתומי חשבתי שמספיק לצופים לחיות כאגודה עותומנית. לפי תשובת סגן שר החינוך לשאלתה שלי בכנסת הששית, התאחדות הצופים נרשמה כאגודה עותומנית אצל הממונה על מחוז תל-אביב בתחילת שנות ה-60, ב-1963. אם כך, כבר עברו תשע שנים ולא היו קשיים לקיים את ארגון הצופים בצורה זו. על כן חשבתי שאולי אין צורך בחוק חדש, כי המציאות מוכיחה שהקיים מספיק.

אני מקדם בברכה את ההצעות הקונסטרוקטיביות של סגן שר החינוך. אני באמת שוקל ללכת באחת משתי הדרכים. העיקר שנגיע לאיזה פתרון חיובי. אין לי שום אמביציה אישית שהרעיונות המקוריים שלי יתקבלו ללא שינוי.

אתייחס לדברים שנאמרו כאן. אתם כל כך משבחים את כתבי הזכויות המלכותיים ואת התקנונים הבריטיים שעליהם בנויות הפקודות האלה. יש לי שאלה פשוטה: מדוע לא התארגנתם לפי החוקים האלה? האם זה צריך לחול רק על הערבים, ועל היהודים - לא? אני פניח שאם נתתם עדיפות לחוק העותומני על פני החוק הבריטי לענין ההתארגנות, ודאי היו היסוסים רציניים וכבדים בלבכם אם לנהוג לפי פקודות אלה. אחרת לא הייתם נרשמים כאגודה עותומנית. אני חושב שעשיתם דזבואציה ברורה ביותר של שני החוקים הללו, כאשר קבעתם שאתם רוצים להתארגן לא לפיהם, אלא כאגודה עותומנית.

אשר להפחדה - גם אם יבוטלו שני החוקים, השלטון לא יהיה חסר אונים כלפי גורמים לא רצויים. אם כי אינני חסיד גדול של תקנות הגנה (שעת חירום) 1945, אבל שם יש סעיף ברור ששר הבטחון משתמש בו מדי פעם, האומר ששר הבטחון יכול להכריז על כל חבר בני אדם כארגון לא חוקי. ואז הסנקציות הן מאד דרסטיות. והדבר איננו תלוי רק בשיקולים בטחוניים. לדעתי הנשק הזה מספיק. ממילא לא רוצים להשתמש בו. אבל יש בו מידה מסוימת של הפחדה, ולא צריך להרבות בהפחדות.

אעבור להצעות החיוביות. אני חושב שניתן לאחד את שני החוקים לחוק אחד. אין צורך בשני חוקים. הפקודות ממילא זהות בתוכנן. פה ושם יש סטייה קלה שבהחלט אפשר להעלים ממנה עין. ניתן להשתמש בחוק הזה לחקיקה ישראלית. אם פעם רוצים לקבל חוק יותר טוב, אז האופציה פתוחה. אבל לעת עתה, כדי להוציא את העוקץ הזה של ההסתמכות שהיא מאד בסיסית על שני החוקים האנגלים והתקנונים הבריטיים, אפשר להחליף את זה במשהו שמתקבל על הדעת מבחינת ההשקפה הישראלית, ואין צורך בכפילות הזאת.

אני רוצה להעלות רעיון לשיקולכם. לא הייתי משתמש פה בשני מקורות. הייתי אומר: תקנון שייקבע על-ידי שר החינוך, באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת. אז יש מסמך אחד.

10.7.1972 - י.ה. קלינגהופר

האישור הפרלמנטרי דרוש דוקא משום שסגן השר שם את הדגש על הצורך בהתחשבות בפלורליזם של תנועות הנוער. האישור הזה גם באורח פוליטי יכול להבטיח את המצב הרצוי, כפי שכנראה היה קיים גם עד עכשיו.

צריך קצת ללטש את הניסוח שהוא קצת ערכאי, כי זה תרגום עברי מלפני שנים, כשהטרמינולוגיה התחיקתית לא היתה מפותחת באותה מידה כפי שהגענו אליה היום. אפשר לעשות זאת בלי לשנות ממהות ההוראות. אולי זו באמת דרך שהיתה גם מקצרת. אני מעדיף אותה על פני האלטרנטיבה השניה. כי שאר ההוראות אינן מפחידות אותי, הן מאד נייטרליות. אפשר פה ושם קצת לשפץ. אבל הייתי מבקש שלא תעלו את הטענה של נושא חדש, שאני גם חושב שאין לה טעם בדיון טרומי. אילו זה היה אחרי הקריאה הראשונה, אז יש משמעות ממשיה לטענה של נושא חדש. אבל בדיון מוקדם פה יש לנו כר נרחב מאד לבחור בכל מיני אפשרויות, כפי שהתקנון אומר, להכנת ההצעה לקריאה ראשונה. כאן הברירות רבות יותר מאשר אחרי הקריאה הראשונה, כשאומרים רק שהועדה צריכה לדון בהצעה, ופה ושם לתקן משהו. הפרוצדורה הלגיטלטיבית במלוא משמעותה מתחילה עם הקריאה הראשונה. בשלב זה אין מקום לטענה של נושא חדש. אף על פי כן הייתי מבקש שהיא לא תועלה, אם נתאחד כולנו על דרך זו.

א. ידלין: מי מביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה במליאה?

י.ה. קלינגהופר: אני. לקריאה שניה מביא אותו יושב-ראש הועדה. אני כמובן אסתמך בנאמנות יתרה על כל מה שהועדה תחליט במקרה זה.

היו"ר א. רימלט: אם אין התנגדות לדרך שהציע חבר הכנסת קלינגהופר, אני מציע שהועדה תאשר אותה.

י.ה. קלינגהופר: הייתי מבקש לאפשר לי, ברוח הדיונים והעצה שניסחתי באופן נסיובי, להכין את ההצעה לאחת הישיבות הבאות של הועדה. אז הועדה תשקול אם לאשר אותה לקראת הנחתה לקריאה ראשונה על שולחן הכנסת. אקיים מגעים עם אנשי הצופים.

היו"ר א. רימלט: אני מבקש את סליחתכם שעלי ללכת. חברת הכנסת רזיאל-נאור תמלא את מקומי.

מ"מ היו"ר א. רזיאל-נאור: אני רוצה להודות לאורחינו מהסתדרות הצופים וממשרד החינוך, ובמיוחד למר מיוחס, שאני זוכרת אותו בהופעותיו החל מהכנסת הראשונה. אני מצטרפת לכל הברכות והאיחולים שהושמעו פה למר מיוחס.

### הסכסוך הרפרטוארי בין האופרה לפילהרמונית

היו"ר א. רזיאל-נאור: חבר הכנסת רימלט הציע שנשמע את דבריו של חבר הכנסת לויין ביחס לאופרה. בישיבה הקודמת דיברנו על המצב בסכסוך שאינו מוצא את פתרונו בין האופרה והתזמורת.

ש. לויין: אני סבור - ונדמה לי שזאת גם דעתו של היושב-ראש חבר הכנסת רימלט - שאין אנחנו יכולים להסתפק במסירת דו"ח שעיקרו הוא שכל נסיונותינו להביא את שני הגורמים לידי שיתוף פעולה בעל ערך לא הצליחו. אני מציע שהועדה תפנה למשרד החינוך והתרבות ותקרא לו להיות יותר פעיל, לפחות בתחום של הזמנת אופרות מלאות על-ידי הפילהרמונית. אנחנו התרשמנו שהזמנת אופרות מלאות על-ידי התזמורת הפילהרמונית פוגעת בהתפתחותה של האופרה הישראלית. אנשי האופרה מאד רגישים לעניין זה. מצד שני לא מצאנו מצד נציגי התזמורת כל רצון להגביל את עצמם בתחום זה.

לא אחזור על מה שציינו בדו"ח שהוגש לחברי הועדה. אני רק משלים את הדו"ח בהצעה שהועדה מצדה תבקש ממשרד החינוך או תקרא למשרד החינוך, להפעיל למשך תקופה מסויימת את שירותיו הטובים כדי להגביל, לווסת את הזמנת האופרות המלאות על-ידי התזמורת. לא הייתי רוצה להשתמש במושג "פיקוח".

מ. ידיד:  
כשהועדה דנה בנושא זה, נאמר לנו על-ידי נציגו משרד החינוך שהשר נפגש עם שני המוסדות וודאי הציע להם איזה הצעות. וסוכם שהועדה תשמע על כך מפי שר החינוך.

ד. פלר:  
השר מינה ועדה, והיא הגישה לו המלצות. הן מונחות על שולחנו, הוא לא נגע בהן. הפרובלימטיקה שבענין זה היא שהועדה כנראה הציע לשר לפרק את האופרה כפי שהיא קיימת היום. אז השר החליט לא להתייחס לזה. הגב' פורת אמרה כאן שמתוך קשיים אובייקטיביים שבהמלצות אלה השר לא ירצה להתייחס לזה, ויחזיר את הענין למועצה הציבורית לתרבות ואמנות, כדי שהיא, כגוף ציבורי, תחליט בענין.

ש. לוין:  
הדברים האלה רק מוסיפים משקל להצעה שועדת החינוך תביע את דעתה.

היו"ר א. רזיאל-נאור:  
אני רוצה להציע שנדחה את הסיכום בענין זה לישיבה הבאה, בנוכחותו של יושב-ראש הועדה, ואולי בהרכב מלא יותר של הועדה. לא הייתי רוצה שנקבל החלטות שתעזורנה לפרק מוסד מהמוסדות הקיימים. הצעתו של חבר הכנסת לוין דוקא נוגדת את הדעה הזאת.

ב. שחור:  
אני מציע שבעשה זאת בהשתתפות שר החינוך והתרבות.

היו"ר א. רזיאל-נאור:  
בכל ישיבה אנחנו חוזרים על הדברים האלה בכל מיני צורות. זאת מדיניות מסויימת, אינני יודעת על מה היא מבוססת. ייתכן שהשר עמוס מדי בתפקידים אחרים, או שיש סיבות אחרות, אבל לא באים לישיבות הועדה ולא גומרים שום דבר שצריך לגמור.

אני מציעה שנדחה את הסיכום לישיבה הבאה, בצירוף משאלתו של חבר הכנסת שחור, שהועדה תסכם את הענין בנוכחות שר החינוך והתרבות.

תודה רבה לכם. הישיבה נעולה.

הישיבה נסתיימה בשעה 12.30.